

ISSN 2146-4456 E-ISSN 2687-5039

BELGİ DERGİSİ

Pamukkale Üniversitesi
Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi
Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi

Sayı/Number 27

Kış/Winter 2024

Sahibi/Owner
Merkez adına Müdür
Prof. Dr. Ercan HAYTOĞLU

Yazı işleri Müdürü/ Journal Administrator
Prof. Dr. Tahir KODAL

Editörler/Editors
Prof. Dr. Mithat AYDIN
Öğr. Gör. Cengiz AKSEKI

İletişim Adresi/Contact Adresse
Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılâp Tarihi
Araştırma ve Uygulama Merkezi (Dergi Editörlüğü)
Kınıklı Yerleşkesi 20070, Denizli

Kapak Resmi/Picture of Cover
Fotoğraflarla Atatürk, Genelkurmay Askerî Tarih
ve Stratejik Etüt (ATASE) Başkanlığı Yayınları, Genel
Kurmay Basımevi, Ankara 2011

**Dizgi ve Kapak Tasarımı/Typographical and Cover
Design**
Şule AVCIOĞLU

İngilizce Redaktör/ Copy Editing
Öğr. Gör. Ayşe YAVUZ

İletişim için Kurumsal E-posta:
belgidergisi@pau.edu.tr

**BELGİ DERGİSİ, TR DİZİN ULAKBİM tarafından
taranmakta ve Dergipark'ta yer almaktadır.**

**Bu Dergi Creative Commons Atıf 4.0 Uluslararası Lisansı
ile lisanslanmıştır**

Belgi (ISSN 2146-4456 E-ISSN 2687-5039), yılda iki kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir. Her hakkı saklıdır. Dergide yayımlanan yazıların tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

YAYIN KURULU/EDITORIAL BOARD

- Dr. Mithat AYDIN Pamukkale Üniversitesi-Eğitim Fakültesi/TÜRKİYE
maydin@pau.edu.tr
- Dr. Erdal AYDOĞAN Atatürk Üniversitesi-Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü/
TÜRKİYE *erdalaydogan@atauni.edu.tr*
- Dr. Zafer ÇAKMAK Fırat Üniversitesi- Eğitim Fakültesi/TÜRKİYE
zcakmak@firat.edu.tr
- Dr. Hayri ÇAPRAZ Süleyman Demirel Üniversitesi- Fen Edebiyat Fakültesi/TÜRKİYE
hayricapraz@sdu.edu.tr
- Dr. Hilary COOPER University of Cumbria/ENGLAND
hilary.cooper@cumbria.ac.uk
- Dr. Mevlüt ÇELEBİ Ege Üniversitesi-Edebiyat Fakültesi/TÜRKİYE
mevlut.celebi@ege.edu.tr
- Dr. Violeta Petrova GEORGIEVA Veliko Turnova University/BULGARIA
violetvt@gmail.com
- Dr. Fabio L. GRASSI Sapienza Università di Roma/ITALY
fabio.grassi@uniroma1.it
- Dr. Ercan HAYTOĞLU Pamukkale Üniversitesi-Fen Edebiyat Fakültesi/TÜRKİYE
ehayt@pau.edu.tr
- Dr. Süleyman İNAN Pamukkale Üniversitesi-Eğitim Fakültesi/TÜRKİYE
sinan@pau.edu.tr
- Dr. Umut KARABULUT Pamukkale Üniversitesi-Fen Edebiyat Fakültesi/TÜRKİYE
ukarabulut@pau.edu.tr
- Dr. Tahir KODAL Pamukkale Üniversitesi-Eğitim Fakültesi/TÜRKİYE
tkodal@pau.edu.tr
- Dr. Catriona PENNELL University of Exeter/ENGLAND
C.L.Pennell@exeter.ac.uk
- Dr. Armand SAG Instituut voor Turkse Studies/HOLLAND
a.sag@turksestudies.org
- Dr. Ömer TURAN Orta Doğu Teknik Üniversitesi - Fen-Edebiyat Fakültesi/TÜRKİYE
omer@metu.tr

ALAN EDİTÖRLERİ/ SECTION EDITORS

- Dr. Durmuş AKALIN, (Pamukkale Üniversitesi/TÜRKİYE)
- Dr. Bayram AKÇA, (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi/TÜRKİYE)
- Dr. Nejdet BİLGİ, (Celal Bayar Üniversitesi/TÜRKİYE)
- Dr. İbrahim BOZKURT, (Mersin Üniversitesi/TÜRKİYE)
- Dr. Mevlüt ÇELEBİ, (Ege Üniversitesi/TÜRKİYE)
- Dr. Yasemin DOĞANER, (Hacettepe Üniversitesi/TÜRKİYE)
- Dr. Abdullah GÜNDOĞDU, (Ankara Üniversitesi/TÜRKİYE)
- Dr. Umut KARABULUT (Pamukkale Üniversitesi-Fen Edebiyat Fakültesi/TÜRKİYE)
- Dr. Zafer TANGÜLÜ, (Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi /TÜRKİYE)

DANIŐMA KURULU/ADVISORY BOARD

- Dr. Roza ABDİKULOVA (Kırgızistan-Türkiye Manas Ün./KIRGIZİSTAN)
Dr. Erdal AÇIKSES (Munzur Ün./TÜRKİYE)
Dr. Mehmet AKGÜN (Pamukkale Ün./TÜRKİYE)
Dr. Mehmet ALPARGU (Sakarya Ün./TÜRKİYE)
Dr. Kemal ARI (Dokuz Eylül Ün./TÜRKİYE)
Dr. Mithat AYDIN (Pamukkale Ün./TÜRKİYE)
Dr. Erdal AYDOĞAN (Atatürk Ün./TÜRKİYE)
Dr. İbrahim Ethem ATNUR (Atatürk Ün./TÜRKİYE)
Dr. Engin BERBER (Ege Ün./TÜRKİYE)
Dr. Üçler BULDUK (Ankara Ün./TÜRKİYE)
Dr. Gheorghe CALCAN (ROMANYA)
Dr. Zafer ÇAKMAK (Fırat Ün./TÜRKİYE)
Dr. Mevlüt ÇELEBİ (Ege Ün./TÜRKİYE)
Dr. Kemal ÇİÇEK (Türk Tarih Kurumu/TÜRKİYE)
Dr. H. Aliyar DEMİRCİ (Pamukkale Ün./TÜRKİYE)
Dr. Orazpolat EKEBAHARLI (TÜRKMENİSTAN)
Dr. Cezmi ERASLAN (İstanbul Ün./TÜRKİYE)
Dr. Temuçin Faik ERTAN (Ankara Ün./TÜRKİYE)
Dr. Mehmet EVSİLE (Ondokuz Mayıs Ün./TÜRKİYE)
Dr. Önder GÖÇGÜN (Emekli Öğretim Üyesi /TÜRKİYE)
Dr. Sadettin GÖMEÇ (Ankara Ün./TÜRKİYE)
Dr. Abdullah GÜNDOĞDU (Ankara Ün./TÜRKİYE)
Dr. Necdet HAYTA (Gazi Ün./TÜRKİYE)
Dr. Ercan HAYTOĞLU (Pamukkale Ün./TÜRKİYE)
Dr. Osman HORATA (Hacettepe Ün./TÜRKİYE)
Dr. Süleyman İNAN (Pamukkale Ün./TÜRKİYE)
Dr. Bekir KOÇ (Ankara Ün./TÜRKİYE)
Dr. Tahir KODAL (Pamukkale Ün./TÜRKİYE)
Dr. Entela MUÇO (Devlet Arşivleri Genel Müd./ARNAVUTLUK)
Dr. Nuri KÖSTÜKLÜ (Necmettin Erbakan Ün./TÜRKİYE)
Dr. Ayfer ÖZÇELİK (Pamukkale Ün./TÜRKİYE)
Dr. Neşe ÖZDEN (Ankara Ün./TÜRKİYE)
Dr. Gavriil PREDİ (ROMANYA)
Dr. Solmaz RÜSTEMOVA (Azerbaycan Millî İlimler Akademisi/AZERBAYCAN)
Dr. Orlin SABEV (Bulgaristan Bilimler Akd./BULGARİSTAN)
Dr. Haluk SELVİ (Sakarya Ün./TÜRKİYE)
Dr. Grigoriy SHKUNDİN (Moskova Üni./RUSYA)
Dr. Satay SIZDIKOVA (KAZAKİSTAN)
Dr. Azmi SÜSLÜ (Ankara Ün./TÜRKİYE)
Dr. Enis ŞAHİN (Sakarya Ün./TÜRKİYE)
Dr. Zaza TSURTSUMIA (Tiflis Tamar Mepe Ün./GÜRCİSTAN)
Dr. İsmail TÜRKOĞLU (Mimar Sinan Ün./TÜRKİYE)
Dr. Mustafa YILMAZ (Hacettepe Ün./TÜRKİYE)
Dr. Umut KARABULUT (Pamukkale Ün. /TÜRKİYE)
Dr. Denis VOVCHENKO (Oclahoma Northeastern State Un./USA)

BU SAYININ HAKEMLERİ/BOARD OF REFEREES FOR THIS VOLUME

- Dr. Hakan ASAN (Dicle Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Mithat ATABAY (Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Betül BATIR (İstanbul Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Neslihan BOLAT BOZASLAN (Gaziantep Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Fevzi ÇAKMAK (Dokuz Eylül Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Adem ÇALIŞKAN (Gaziantep Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Filiz ÇOLAK (Uşak Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Yasemin DOĞANER, (Hacettepe Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Feyzullah EZER (Fırat Üniversitesi /TÜRKİYE)
Dr. Nejla GÜNAY (Gazi Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Ercan HAYTOĞLU (Pamukkale Üniversitesi /TÜRKİYE)
Dr. Yavuz HAYKIR, (Fırat Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Bekir KOÇ (Ankara Üniversitesi /TÜRKİYE)
Dr. Evren MERCAN (Milli Savunma Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. İsmail OĞUZ (Manisa Celal Bayar Üniversitesi /TÜRKİYE)
Dr. Nuray ÖZDEMİR TİRYAKİ (Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Ayşe ÖZKAN (Çankırı Karatekin Üniversitesi /TÜRKİYE)
Dr. İbrahim SARI (Kütahya Dumlupınar Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Fatma ŞAYAN ULUSAN (Manisa Celâl Bayar Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Fadime TOSİK DİNÇ (Adıyaman Üniversitesi /TÜRKİYE)
Dr. Hakan UZUN (Ankara Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Uğur ÜÇÜNCÜ (Karadeniz Teknik Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Fikrettin YAVUZ (Sakarya Üniversitesi/TÜRKİYE)
Dr. Şahin YEDEK (Munzur Üniversitesi/TÜRKİYE)

Amaç ve Kapsam

Belgi, Atatürk Araştırma ve Uygulama Merkezi tarafından yayımlanan yakın dönem Osmanlı Tarihi, Atatürk ve Cumhuriyet dönemini içeren özgün, bilimsel makalelere yer verir. Uluslararası hakemli bir dergi olan Belgi, kış ve yaz olmak üzere yılda iki defa yayımlanır.

Yayımlanacak yazılarda bilimsel araştırma ölçütlerine uyma, alana bir yenilik getirme ve başka yerde yayımlanmamış olma şartı istenir. Yayımlanmamış olmak şartıyla daha önce bilimsel toplantılarda sunulmuş olan bildiriler de kabul edilebilir. Yayımlanan makaleler için telif ücreti ödenmez. Editör, gerekli görmesi halinde makaleler üzerinde düzeltme yapabilir.

ANMA

Kişiliği ve bıraktığı eserlerle bilim hayatımızda özel bir yeri bulunan Prof. Dr. Zafer Toprak, Pamukkale Üniversitesi Atatürk Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin kuruluşundan itibaren vermiş olduğu akademik destekle kurumumuz tarihinde seçkin bir yere sahip olmuştur. Bu çerçevede Belgi dergimizin yayın kurulunda yer almış, Merkezimiz adına Üniversitemizde konferans vermiş, bazı sergileri desteklemiştir. Bir bilim insanı olarak üretken ve yol gösterici kişiliğiyle anılacak olan Prof. Dr. Zafer Toprak'ın, bıraktığı eserler Türk tarihçiliği için hazine değerindedir.

3 Haziran 2023'te kaybettiğimiz kıymetli hocamızı saygıyla anıyoruz.

Prof. Dr. Mithat AYDIN

Belgi Dergisi Editörü

İÇİNDEKİLER

Araştırma Makaleleri

Harun Aydın	1
Mustafa Kemal Atatürk Döneminde Bir Motivasyon Kaynağı Olarak Taltifler	
Günver Güneş	19
Cumhuriyetin İlk Yıllarında Türk Ocaklarında Beden Eğitimi Spor Faaliyetleri (1923-1931)	
Yücel Namal - Melek Toparlak Şahin	45
Cumhuriyetin Onuncu yıl Kutlamaları: Çorum Örneği	
Sevilay Özer - Esra Hep	63
Diyarbakır'da Salgın Hastalıklarla Mücadele (1934-1950)	
Nilgün Nurhan Kara	85
Milli Mücadele Hatıralarında Akhisar	
Enes Demir	99
Mütareke/Millî Mücadele Döneminde Ergani'deki (Ergani Madeni) Siyasi Ve Askerî Gelişmeler	
Cengiz Şavkılı - Mehmet Can Göktürk	127
Kıbrıs Meselesinin Maraş Yerel Basınına Yansımaları (1950-1960)	
Esra Taşdelen - Erdal Aydoğan	153
Türkiye Cumhuriyeti'nde Gerçekleştirilen İlk Referandum: 1961 Referandumu'nun Ulusal Basına Yansıması	
Pınar Çevik Azap	179
Boğazların Hukuki Statüsüne Göre Yabancı Gemilerin Boğazlardan Geçiş Pratiklerinin Boğazlar Muhafızlığı'nca Tatbiki (1832-1908)	
Murat Karataş - Emre Bircan	209
Alman Askerî Misyonunun Osmanlı Askeri İle İlk Krizi: Yarbay Von Schlichting'in Nefer Bayram Tarafından Katledilmesi	

Mustafa Aslan..... 225
XIX. Yüzyıl Balkan Coğrafyasında Bektaşî Tekkeleri: Yerel İlişkiler
ve Sosyoekonomik Problemler